

ՊԻՏԻ ԿԱՐՕՏՆԱԼՔ, ՍԻՐԵԼԻ ՄԻՏ

Posted on November 24, 2018 by Keghart

Category: [Opinions](#)

Տխուր Մեկնումին Առիթով

Պարոյր Յ. Աղապաշեան , Պէյրուբ, 22 Նոյեմբեր 2018

Որքան ալ անակնկալ չէր [Մխոյիս](#) մեկնումը, այնուամենայնիւ, խոր ցաւ պատճառեց իր ընտանիքին, հարազատներուն, բարեկամներուն եւ ընկերներուն, որոնք «բանակ» մը կը կազմէին:

Յաղթանդամ, տոկուն ու ջղուտ Էր Միտս, պատանեկութենէն մինչեւ իր չափահասութիւնը: Լողորդ Էր ու մարզիկ: Չարեհ-Նուպարը, ապա, Ալեք Մանուկեան կեդրոնը, իր հարազատ օճախներն էին, որոնցմէ շատ բան սորվեցաւ ու սորվեցուց, հասնելով մինչեւ ղեկավարական դիրքերու, Հ.Բ.Ը. Միութենէն եւ Հ.Ե. Ընկերակցութենէն ներս:

Համակ «կրակ» էր, իր աշխուժութեամբ եւ ժրաջանութեամբ, միշտ հաւատալով որ երիտասարդութեան պէտք է տեղ տալ, քաջալերել ու զօրակցիլ, որովհետեւ անիկա է եւ պիտի մնայ ամրակուռ գրաւականը հայ ժողովուրդին:

Տխուր Մեկնումին Առիթով

Պարոյր Յ. Աղապաշեան , Պէյրուբ, 22 Նոյեմբեր 2018

Որքան ալ անակնկալ չէր [Մխոյիս](#) մեկնումը, այնուամենայնիւ, խոր ցաւ պատճառեց իր ընտանիքին, հարազատներուն, բարեկամներուն եւ ընկերներուն, որոնք «բանակ» մը կը կազմէին:

Յաղթանդամ, տոկուն ու ջղուտ Էր Միտս, պատանեկութենէն մինչեւ իր չափահասութիւնը: Լողորդ Էր ու մարզիկ: Չարեհ-Նուպարը, ապա, Ալեք Մանուկեան կեդրոնը, իր հարազատ օճախներն էին, որոնցմէ շատ բան սորվեցաւ ու սորվեցուց, հասնելով մինչեւ ղեկավարական դիրքերու, Հ.Բ.Ը. Միութենէն եւ Հ.Ե. Ընկերակցութենէն ներս:

Համակ «կրակ» էր, իր աշխուժութեամբ եւ ժրաջանութեամբ, միշտ հաւատալով որ երիտասարդութեան պէտք է տեղ տալ, քաջալերել ու զօրակցիլ, որովհետեւ անիկա է եւ պիտի մնայ ամրակուռ գրաւականը հայ ժողովուրդին:

Այդպէս դաստիարակած էին իրեն Մուսա լեռցի (Հաճի Հապեպլցի) ծնողները՝ Հայկը եւ Մանուշակը, որոնց մօտ հայրենասիրութիւնը եւ ազգասիրութիւնը գերիվեր էին որեւէ նկատառումէ, իսկ անոնց նուիրուիլը ու ծառայութիւնը՝ բիւրեղեայ սրբութիւններ:

Հայրը՝ Հայկ Մարտիրեան, ազնուութեան ու պարկեշտութեան բացառիկ օրինակ մըն էր, ոչ միայն իր գաւակներուն նկատմամբ տածելով հոգատար ու խնամատար ազգային ու տոհմիկ կրթութիւն, այլեւ՝ իր հայրենակիցներուն՝ Մուսա լեռցիներուն, իր

ծառայասիրութեամբ, օժանդակութեամբ ու նուիրուածութեամբ:

Պատահական չէր, որ երկարամեայ վաստակաւոր ատենապետը եղաւ Մուսա լեռնցիներու Հայրենակցական Միութեան, իր շուրջ համախմբելով թէ՛ ազատ ասպարեզի, թէ՛ մտաւորականներու (բոլորը Մելգոնեանցիներ) ամբողջ փաղանգ մը, յաջա հայրենիքին ու Մուսա լեռնցիներուն մնալով յառաջատար դիրքի վրայ:

Միտս՝ իր հօրմէ ժառանգած ազգային գիծը, երիտասարդական ոգիով շնչաւորեց ու զայն ներարկեց իր հասակակիցներուն եւ յաջորդական սերունդներուն, որովհետեւ հաւատացած էր այդ տեսիլքին, նոյնիսկ իր քոյրերը՝ Վարդուհին, Սօսին, Ալիսը, Սիլվան եւ եղբայրը՝ Արտաշը ներառնելով հայաստան գործունեութիւններէն ներս, համոզուած ըլլալով որ ատոնք են ճիշդ ուղին:

Ես Միտին հետ առնչուած եմ ազգականական եւ հայրենակցական արմատներով, մանաւանդ Այն Մըրէյսիի մէջ, ուր ես եւ իմ տարեկիցներս, կը հիանայինք Միտին եւ իր տարեկիցներուն ընկերային-գաղափարական եռանդուն ու նուիրեալ գործին, որ շուտով «թաղային» դրուածքէն անցաւ Չարեհ-Նուպարական ոլորտ, շատերս ընդգրկելով անոր սկաւտական, մարզական, մշակութային եւ ընկերային մարզերէն ներս, Միտն ըլլալով գլխաւոր մղիչ ուժերէն մէկը:

1970ին, աւարտելով Երեւանի Պետական Համալսարանը, վերադարձայ Պէյրուք եւ որոշեցի առիթով մը հանդիպիլ Միտին, Պուրճի իր վաճառատան մէջ եւ մտերմաբար զրուցել, Մուսա լեռնցիական լեզուով եւ Այն Մըրէյսիական յուշերով:

Առաջին հարցումը եղաւ. «Ի՞նչ պիտի ընես հիմա»: Ըսի. «Ուր որ դիմած եմ, աշխատանք չեմ գտած»: Պատասխանեց. «Միակ տեղը, ուր պէտք է գործես, ատիկա Բարեգործականն է, ես կը փորձեմ դուռ մը բանալ քեզի»:

Եւ իրօք, նոյն թուականի Օգոստոսին, բազմավաստակ տնօրէն՝ Պրն. Արա Թովմեանը, զիս հրաւիրեց իր մօտ եւ... առաջնորդեց Հ.Բ.Ը. Միութեան Կեդրոնական գրասենեակ եւ անկէ սկսան իմ ազգային-միութենական-խմբագրական-կրթական գործունեութեանս երթը, իսկ Միտն, ամէն զիս տեսնելուն, կ'ըսէր. «Տեսա՞ր ուր հասար...»: Անշուշտ, ես երախտապարտ եմ Միտին, բայց, (չեմ գիտեր) յուշե՞ց, միջամտե՞ց թէ՞ բարոյախօսեց իմ մասիս եւ ես ընդգրկուեցայ այդ սրտամօտիկ աշխարհէն ներս:

«Չարթօնք» օրաթերթի մնայուն երկրպագու մըն էր, որովհետեւ իրեն համար, խմբագրապետ Գերսամ Ահարոնեանը «տարբեր» մարդ էր, ուրի՛շ էր, հետեւաբար, անոր մէկ խօսքը, երկու չէր կրնար ըլլալ, յատկապէս, երբ կարելոր իրադարձութեան մը նշում կար, որուն անսակարկ կը նուիրուէր ու կը նուիրաբերէր:

Գերսամին համար Միսն, Կարպիս Մարգարեանը, Տոքթ. Միհրան Սիմոնեանը եւ Արշօ Թիւթիւնճեանը անգին սիրելիներ էին, նոյնիսկ նախանձը գրգռելով...
կուսակցականներուն, որովհետեւ Գերսամ անոնց մէջ տեսած էր վեհանձնութիւն եւ առաքինութիւն, իսկ իրենք՝ իր մէջ, մեծութիւն եւ առաքելութիւն:

Ազգային բարերար, Հ.Բ.Ը.Մ. եւ Հ.Ե.Ը.ի երկարամեայ ղեկավար՝ Պրն. Կարպիս Լ. Նազարեան, մեծապէս կը գնահատեր Միտոյին ազգային-միութենական ծառայութիւնները, մանաւանդ լիբանանեան քաղաքացիական պատերազմի օրերուն տեսնելով խումբ մը նուիրեալներու գործակցութեամբ, անոր ամբողջական հսկողութիւնը Ալեք Մանուկեան Կեդրոնին, անոր անվտանգութիւնը ապահովելու ու շրջանի հայութեան օգտակար ըլլալու նախանձախնդրութեամբ:

Թերեւս այդ էր պատճառը, որ յետագային ան դարձաւ Միութեան Շրջանակային Յանձնաժողովի գանձապահ, լաւագոյնս կատարելով իր պաշտօնը, գովելի արդիւնաւետութեամբ ու ջանադրութեամբ:

Կ'արժէ յիշել նաեւ, որ Միսն որքան հոգածու ու բժախնդիր էր իր հօր հանգիստին եւ առողջութեան նկատմամբ, որ «կը յամառէր» մինակը ապրիլ Այն Մըրէյսիի իր բազմասենեակ բնակարանին մէջ:

Հայկ Մարտիրեանին այդ վճռակամութիւնը կը բացատրուէր անով, որ ան իր տան պարտեզը վերածած էր Մուսա լեռցիներու հաւաքավայրի, ուր պատերազմի օրերուն անոնք կը համախմբուէին, ազգային-քաղաքական «քննարկումներ» կը կատարէին, «պլոթ» կամ «նարտի» կը խաղային, սակայն, իրականութիւնը այն էր, որ Հայկը կ'ուզէր ցոյց տալ շրջանի հայութեան, որ իրենք հոն են, չեն տեղափոխուած այլուր եւ տերն են իրենց հայրենակիցներուն:

Իսկ Միսն, ամէն առաւօտ կը հանդիպէր հօրը, «խաթըրը» կ'առնէր, կարիքները կ'ապահովէր եւ իր գործին կ'երթար... արեւելեան շրջան, երեկոյեան, հակառակ անապահովութեան, արեւմտեան շրջան կը վերադառնար՝ իր ընտանիքին, հօրը եւ... Ակումբին (ամենէն առաջ) հետ ըլլալու:

Ընտանեկան-ազգային ինչպիսի՜ գիտակցութիւն ու պատասխանատուութիւն:

Այսպէս էր Միսն, որուն կորսնցուցինք բոլորս:

Միութենական կեանքը եւ իր մեծ շրջանակը, մեծ «բացակայ» մը արձանագրեցին Միտոյին մեկնումով: Իր սիրեցեալ մօր, հոգեհատոր որդի՝ Հայկին եւ նահապետ հօր միանալով, Միսն երկնային կեանքին մէջ, կրնայ հանգստօրէն ննջել, որովհետեւ իր վառ յիշատակներն ու գործնապաշտ ներդրումները կը մնան անջնջելի:

Տիկինը՝ Վարդուկ, դուստրը՝ Կասիան, քոյրերը եւ եղբայրը կրնան հպարտանալ Միտոյին

անձով ու գործով:

Ես, մերթ ընդ մերթ, տիկնոջ՝ Վարդուկին կը հեռաձայնէի ու կը հետաքրքրուէի Մխոյով, պատասխանը միշտ կ'ըլլար. «*Նոյն վիճակին մէջն է, անշարժ պառկած է*»

Օր մըն ալ, երբ հեռաձայնեցի, Վարդուկը ըսաւ. «*Գիտե՞ս, քանի մը օր առաջ, յանկարծ անուկնդ տուաւ՝ Պարոյր*»

Յուզիչ էր, Վստահաբար, իր կորսնցուցած յիշողութեան մէջ, ինչ որ տեղ, հազուադէպօրէն, կը ծագէին նման աղօտ լոյսեր:

Մեծ անուանումը զուտ Մուսա լեռցիական է, փաղաքշական-գաւառական-բարբառային իմաստով, փոխարինելով՝ Միքայէլը:

